

UURINGU RAPORT:

Eesti elanike teadmised ja hoiakud Eesti arengukoostöö suundade kohta

Käesolevas aastas on saanud kokku mitmed globaalsed julgeolekukriisid, pandeemia järel-
lainetus ja humanitaarkatastroofid. Samal ajal
on toimunud olulised protsessid arengukoostöö
valdkonnas nii Eestis kui Euroopas, seda näiteks
nii [Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskuse
EstDev](#) asutamise kui [Euroopa Liidu ja Aafrika
Liidu vahelise koostöö edendamiseks võõrus-
tatud tippkohtumise](#) näol.

Lisaks oleme peagi jõudmas 2030ndasse
aastasse, mil [ÜRO seatud kestliku arengu
eesmärkidest](#) lähtuvalt peaksime olema maailmas
likvideerinud vaesuse, näljahäda, ebavõrdsuse ja
keskkonda kahjustavad tööstused. Selleks ajaks
on Eesti koos ülejäänud Euroopaga võtnud vastu
eesmärgi panustada arengukoostöösse vähe-
malt 0.33% RKT-st. 2020. aastal ei olnud me veel
pooltel teelgi, rahastades arengukoostööd stabiil-
selt 0.16% ulatuses.

Eeltoodust ajendatuna viis Arengukoostöö
Ümarlaud Eesti elanike seas läbi arvamus-
küsitluse arengukoostöö puudutavate hoi-
kute ja teadmiste kohta. Küsisime Eesti elanike
arvamust nii arengukoostöö põhimõtete ja
tegevussuundade kui ka arengukoostöö rahas-
tuse määra kohta. Lisaks uurisime konkreetseid
prioriteetvaldkondade eelistusi arengukoostöös
Aafrikas ja idapartnerluse piirkonnas. Tegu on
kordusuuringuga, mis aitab näha Eesti elanike
hoiakute muutumist vahemikus 2020-2022.
aastatel.

Käesolev uuring valmis 2022. aasta kevadel
koostöös uuringufirmaga Norstat, kes teostas
küsitluse 15.-23.märtsini ning sellele vastas
kokku 1134 18-aastast ja vanemat Eesti Vabariigi

elanikku. Küsitlus teostati telefoni- ja veebi-
küsitluse kombinatsioonina, millele telefonis
vastas 984 inimest (86,8% kõigist vastajatest) ja
veebis 150 vastajat. Valimi andmed on tulemuste
esinduslikkuse tagamiseks kaalutud vastavaks
Eesti elanike proportsionaalsele jaotusele pea-
miste sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel.

Valminud raport ja uuringutulemused on
mõeldud praktilise vahendina arengukoostöö
valdkonna edasiseks arendamiseks. Uuringut
rahastati Välisministeeriumi arengu- ja humani-
taarabi vahenditest ning läbi Euroopa Komisjoni
toetatud Eurodad liikmeprojekti.

Arengukoostöö Ümarlaud (AKÜ) on vaba-
ühenduste võrgustik ning esindab Eesti orga-
nisatsioone, kes tegelevad arengukoostöö,
maailmahariduse ja kestliku arengu teemadega.

UURINGUS OSALES

1134
INIMEST

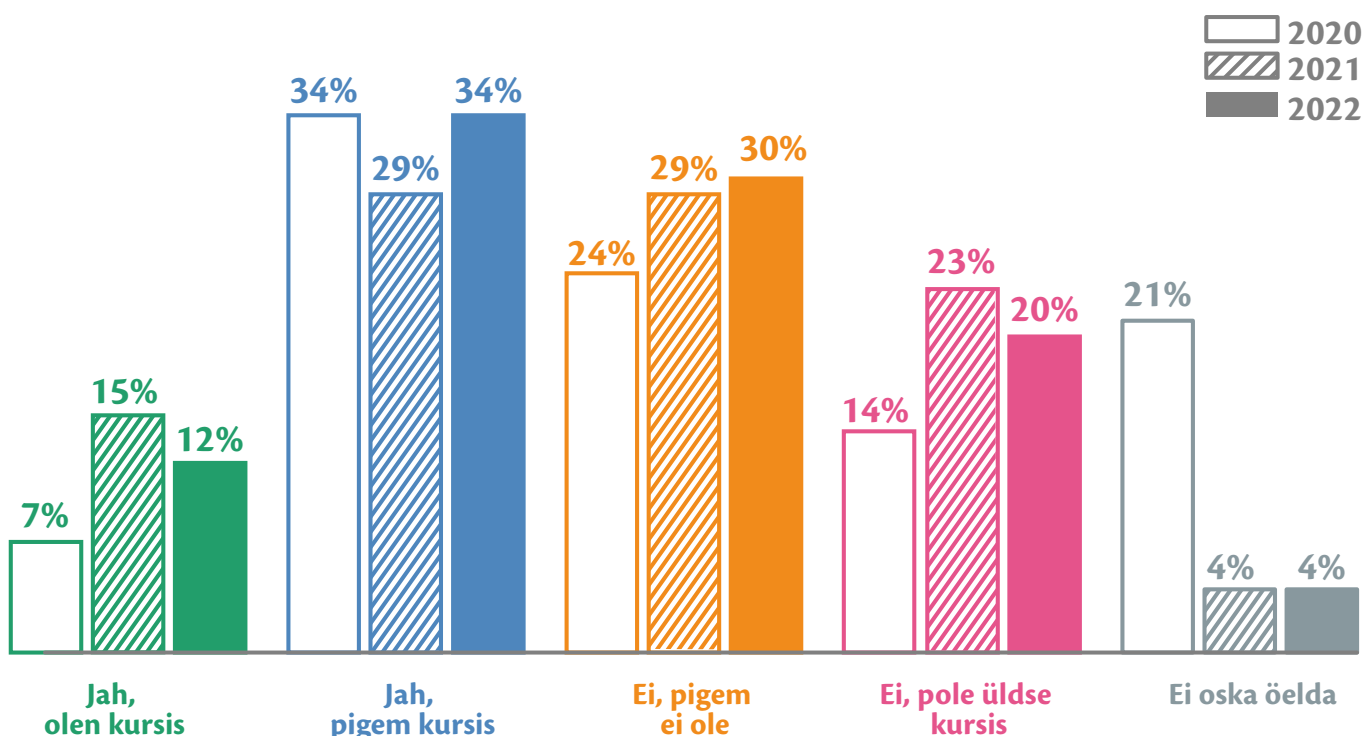
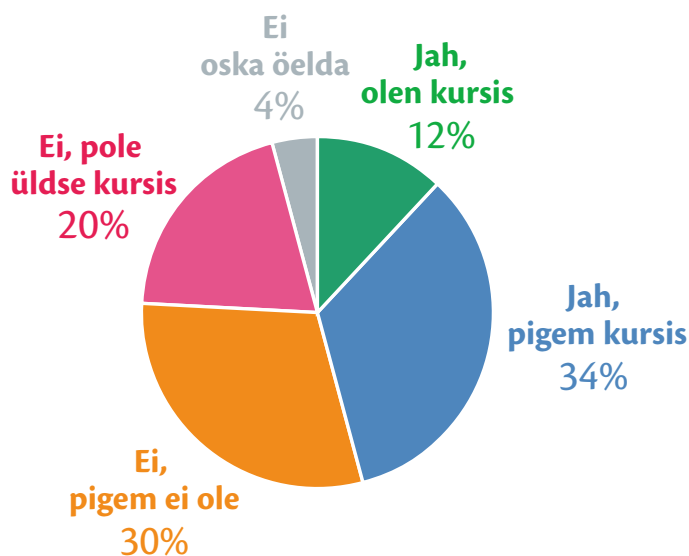
984 150

TEADLIKKUS EESTI ARENGUKOOSTÖÖ PÕHIMÕTETEST JA SUUNDADEST

Küsisime Eesti elanikelt, mis määral on nad teadlikud Eesti riigi arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest. Vastanutest 12% leidis, et on põhimõtete ja suundadega kursis ja 34% on pigem kursis. 30% leidis, et nad pigem ei ole kursis ning 20% leidis et pole arengukoostöö põhimõtete ega suundadega üldse kursis. 4% ei osanud küsimusele vastata.

Võrreldes tulemusi AKÜ poolt [2021.](#) ja [2020.](#) aastatel läbi viidud uuringute tulemustega, võib öelda, et teadlikkus antud valdkonnas on jäänud enam-vähem sarnaseks, muutunud on eelkõige inimeste hinnang oma teadmiste ulatusele: varasemalt leidis lausa 15%, et on valdkonnaga kursis ning 29% pigem kursis; 29% leidis, et nad pigem ei ole kursis ning 23% leidis et pole arengukoostöö põhimõtete ega suundadega üldse kursis; 4% ei osanud küsimusele vastata. Seega on numbrid mõnevõrra küll muutunud, kuid suurusjärgud jäänud siiski sarnaseks: teadlikkuse osakaal langenud -3%, pigem teadlike osakaal langustrendis tõusnud +1%, pigem või mitte üldse teadlike osakaal langustrendis -2% ning küsimusele mitte vastata osakaal jäänud täpselt samaks.

Küsisime, millistesse tegevussuundadesse peaks Eesti riigi arengukoostöö kõige rohkem ressursse suunama - demokraatia ja õigusriigi arengusse ning heade valitsemistavade juurutamise, rahu ja stabiilsuse kindlustamise, kvaliteetse hariduse tagamise, majandusarengu edendamise, tervishoiu arengu toetamise või avalikkuse teadlikkuse tõstmisesse arengukoostööst ja humanitaarabist ning üleilmsetest arenguprobleemidest.

25% vastanutest pidas kõige olulisemaks rahu ja stabiilsuse kindlustamist, sellele järgnes 20% toetusega kvaliteetse hariduse tagamine. Suhteliselt tasavägiselt toetati tervishoiu arengu toetamist ning majandusarengu edendamist partnerriikides, moodustades vastavalt 17%

ja 16% vastajate eelistustest. Kõige tagasihoidlikum toetus oli demokraatia ja õigusriigi arengule ning heade valitsemistavade juurutamisele (13%) ning avalikkuse teadlikkuse tõstmisele arengukoostööst ja humanitaarabist ning üleilmsest arengu-probleemidest (3%).

Eelnevate aastate küsitlustega võrreldes on keskmiselt ja vähem toetatud tegevussuunad jäänud täpselt samaks. Kolm kõige olulisemat tegevussuunda on aga omavahel kohti vahetanud. Kui käesoleval aastal sai kõige suuremat toetust rahu ja stabiilsuse kindlustamine, siis varasematel aastatel on eesotsas figureerinud kvaliteetne haridus, millele on järgnenud tervishoiu arendamine.

2022

2020
2021

Rahu ja stabiilsuse kindlustamise

25%

Kvaliteetsesse haridusse

20%

Tervishoiuvaldkonna arendamise

17%

Majandusarengu edendamise

16%

Demokraatia ja õigusriigi arengusse

13%

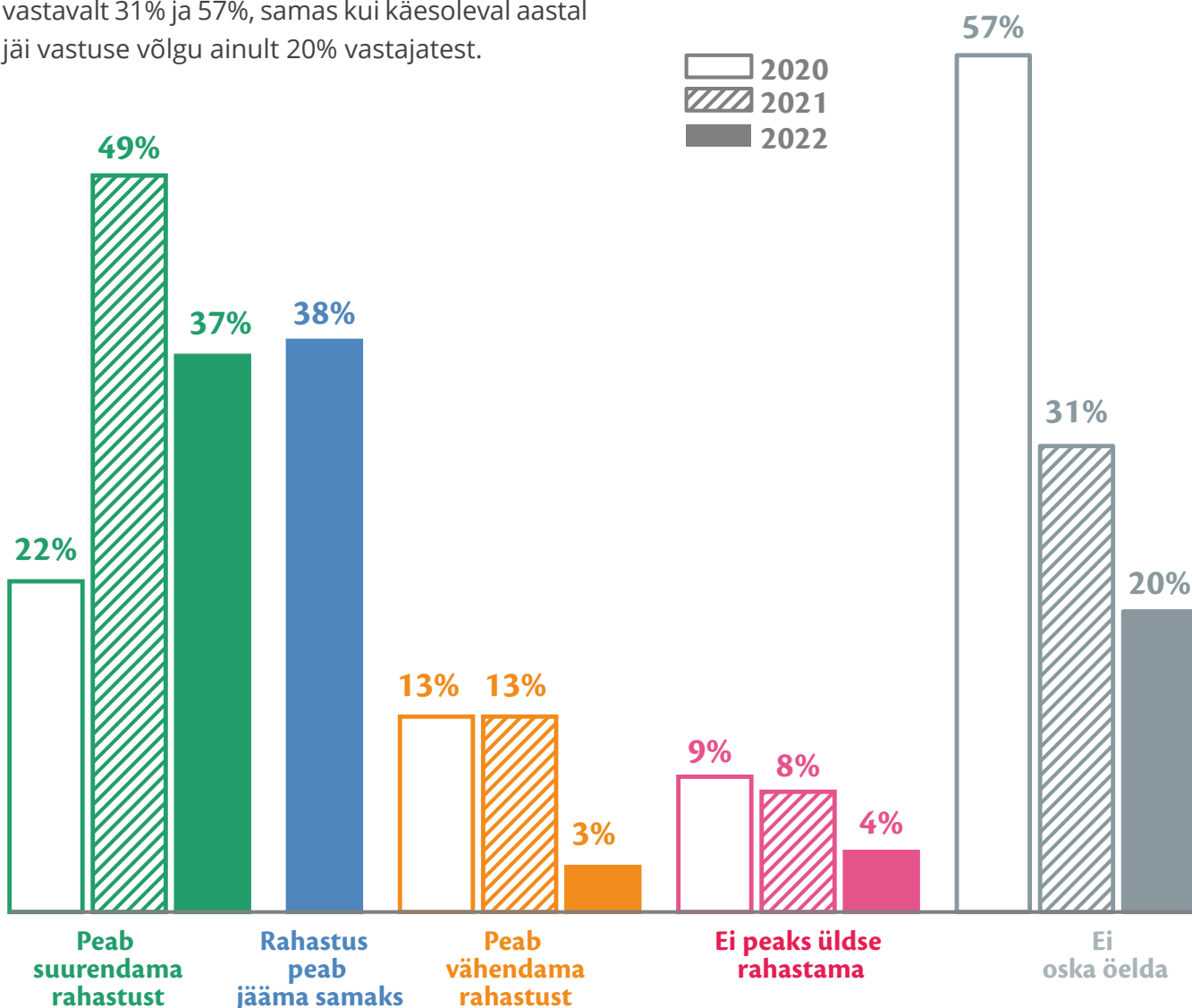
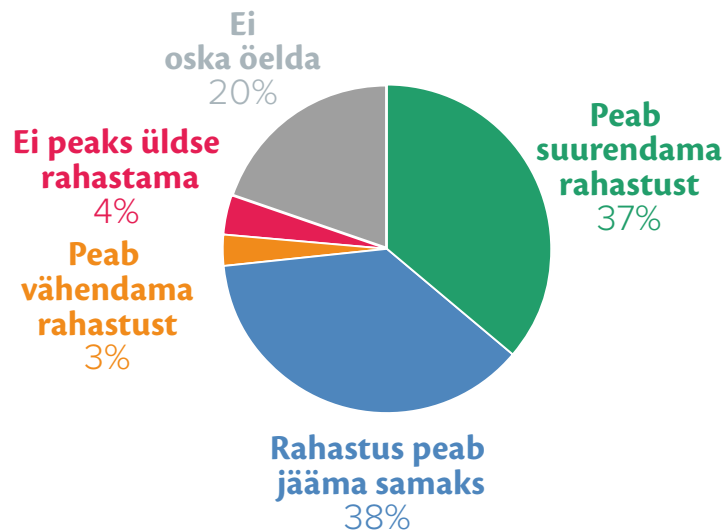
Eesti avalikkuse teadlikkuse suurendamise arengukoostöö teemal

3%

Küsisime, kas olukorras, kus Eesti riik on arengukoostöö raames antava abi jaoks eraldanud keskmiselt 0,16% RKT-st, peaks arenguabi rahastamine jääma samaks või muutuma. Vastanutest 38% arvas, et rahastus peaks jääma samasse suurusjärku ning 37% toetas arengukoostöö rahastuse suurendamist. 3% küsitletutest leidis, et rahastust peaks vähendama, ning 4% arvates ei peaks Eesti arengukoostööd üldse rahastama. Küsimusele ei osanud vastata 20% vastajatest.

Varasemate aastatega võrreldes on toimunud olulised muutused arengukoostöö rahastust puudutavate hoiakute osas. Kui käesoleval aastal oli rahastuse vähendamise või sootuks eemaldamise poolt kombineeritult 7% vastanutest, siis 2021. aastal arvas nii lausa 21% ning aasta varem 22% küsitletutest. Kõige drastilisem muutus on vastajate hulgas, kes ei osanud küsimusele vastata. Eelnevatel aastatel oli see näitaja vastavalt 31% ja 57%, samas kui käesoleval aastal jäi vastuse võlgu ainult 20% vastajatest.

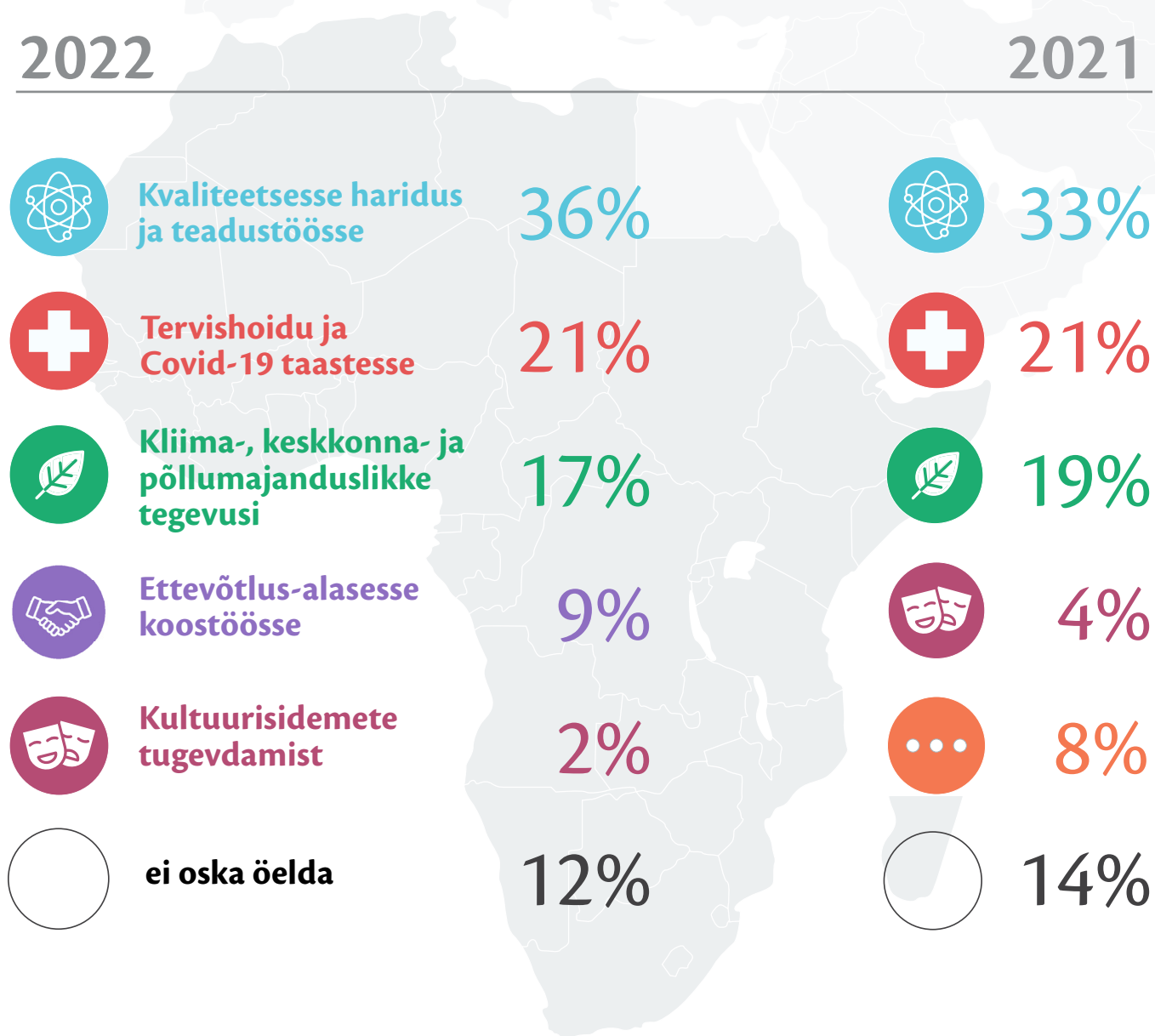

Võttes arvesse Aafrika tõusvat rolli nii Eesti kui Euroopa arengukoostöös, uurisime millistes valdkondades peaks Eesti elanike arvates Aafrikas kõige rohkem ressursse suunama: haridus- ja teaduskoostöösse, kliima-, keskkonna- ja põllumajandus-valdkonda, tervishoidu ja COVID-19 taastesse, kultuurisidemete tugevdamisse, ettevõtlus-alasesse koostöösse või mõnesse muusse valdkonda.

36% küsitletutest pidas kõige olulisemaks haridus- ja teaduskoostööd, 21% tervishoidu ning Covid-taastet ja 17% kliima-, keskkonna- ja põllumajandusvaldkonda tugevdavaid tegevusi. Sama pingerida ning sarnased suurusjärgud

ilmnesid ka eelmisel aastal läbi viidud uuringus, kuigi hariduskoostööd tähtsustati siis veidike vähem (33%) ning kliimat 2% võrra rohkem (19%).

Ettevõtluse alast koostööd eelmisel aastal ei uuritud, kuid 9% toetus on päris märgiline. 2% toetust kultuurisidemete tugevdamisse ning 3% toetus mõne muu valdkonna rahastamiseks on selle võrra vähenenud, märkides eelmisel aastal vastavalt 4% ja 8%. Küsimusele ei osanud vastata 12%, mis on kahe punkti võrra vähem kui eelmisel aastal (14%).

Eesti riigi arengukoostöö peamiseks prioriteediks on idapartnerluse piirkonna toetamine. Küsisime, millistesse valdkondadesse peaks Eesti idapartnerluse piirkonnas kõige rohkem ressursse suunama: hariduse kvaliteedi parandamise, ettevõtluse toetamise, maapiirkondade arengu toetamise, nüüdis- ja elukestva õppe edendamise, demokraatia arengusse ja selle tugevdamise, heade valitsemistavade juurutamise või keskkonna- ja kliimateadlikkuse tõusu.

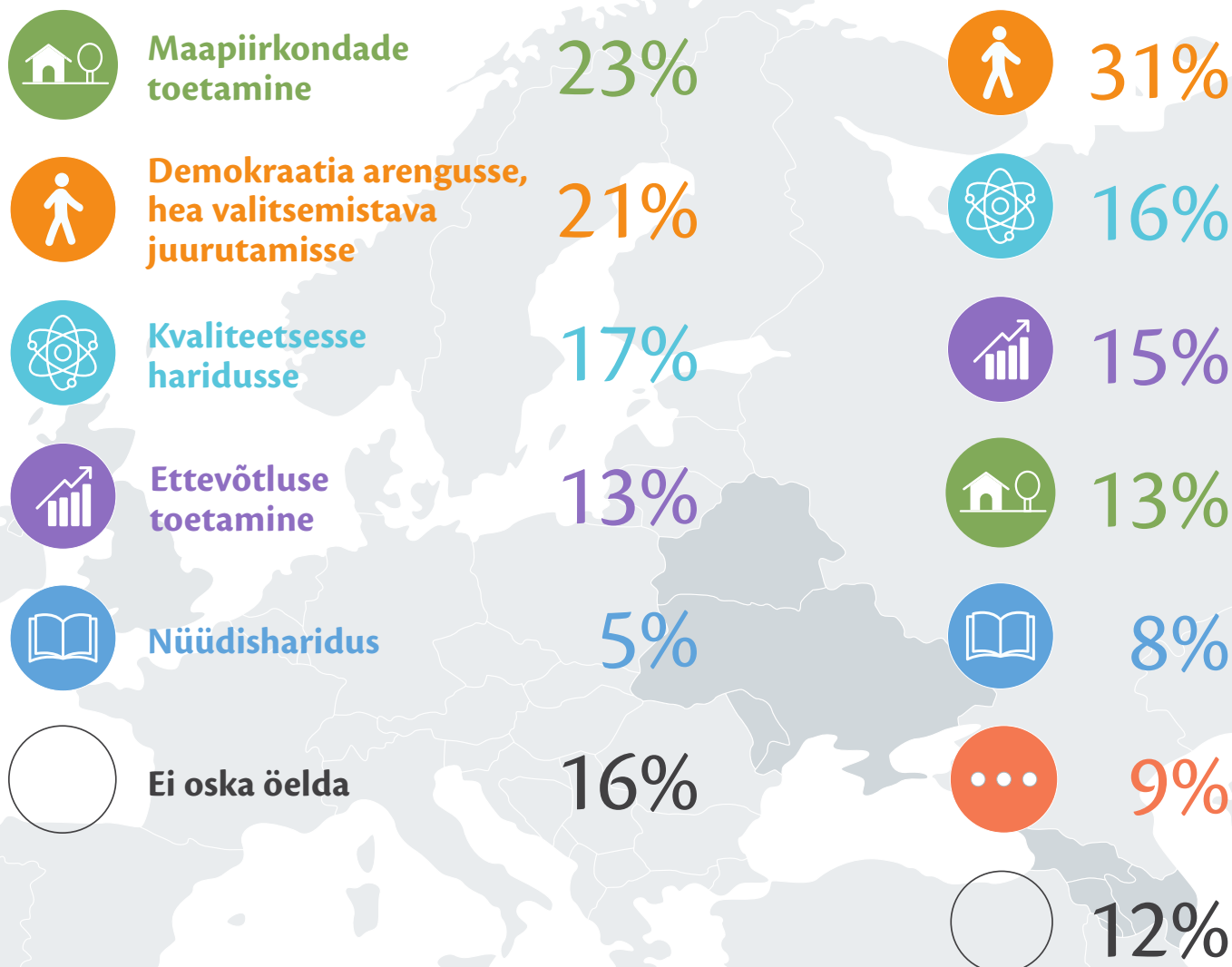
Tulemused olid eelmise aasta uuringuga võrreldes suhteliselt erinevad. Tänavu peeti kõige olulisemateks tegevussuundadeks maapiirkondade arengut 23% toetusega ning tasavägiselt hariduse kvaliteedi parandamist ja demokraatia arengut, vastavalt 17% ja 16%

toetusprotsendiga. 13% vastanutest eelistas ettevõtluse toetamist ning võrdselt 5% kaupa toetati elukestva õppe, heade valitsemistavade ning keskkonna- ja kliimateadlikkuse tugevdamist sihtpiirkonnas. 16% küsitletutest ei osanud seisukohta võtta.

Eelmisel aastal oli ülekaalukas prioriteet-valdkond demokraatia areng ja tugevdamine, mida toetas lausa 31% vastanutest; sellele järgnesid haridus ettevõtlus vastavalt 16% ja 15% toetusmääraga. Maapiirkondade arengu toetamist pidas oluliseks ainult 13% vastanutest, 8% nüüdis- ja elukestva õppe edendamist ning 5% oleks eelistanud midagi muud. 12% protsenti vastanutest ei osanud oma eelistust öelda.

2022

2021

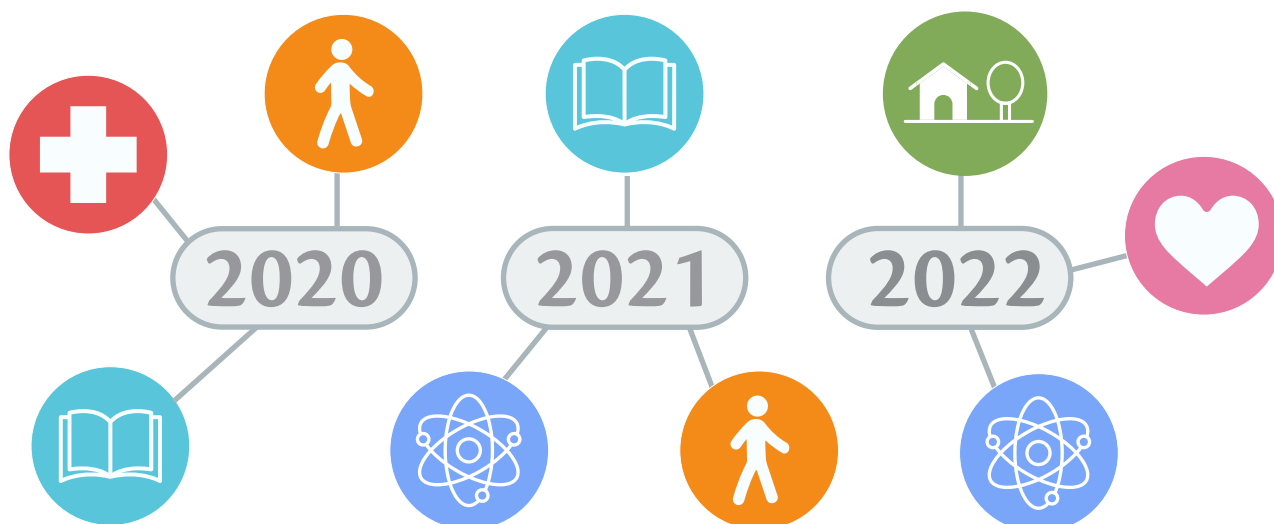
KOKKUVÕTE

Viies läbi juba kolmandat järjestikust küsitlust, uurimaks Eesti elanike hoiakuid ja teadmisi arengukoostöö kohta, on võimalik näha huvitavaid trende teadlikkuse ning eelistuste muutumise kohta. Eesti elanike teadlikkus arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest on vaatamata mõnevõrra ettearvamatule rahastusele jäänud suures pildis sarnaseks. Võrreldes varasemate aastatega on suurusjärgud jäänud võrreldavaks, kuid on vähenenud oma teadlikkust heaks hindavate inimeste hulk (-3%) ning suurenenud pigem heaks hindavate inimeste hulk (+5%).

Priotiseeritud tegevussuundade puhul on näha käesoleva julgeolekukriisi mõju, tuues rahu ja stabiilsuse kindlustamise eelistatud tegevussuundade esikohale. Varasematel aastatel on rahu ja stabiilsuse asemel toodud prioriteetsuundadega välja kvaliteetset haridust ja tervishoiu edendamist.

Arengukoostöö rahastust puudutavate hoiakute puhul nägime käesoleval aastal olulist tõusu rahastust pooldavate hoiakute osas. Kokku 75% küsitletutest soovis näha arengukoostöö rahastuse tõusu või stabiilsust. Rahastuse vähendamise või sootuks eemaldamise

poolt oli kombineeritult vaid 7% vastanutest, erinedes oluliselt eelmise aasta 21% ning varasema 22% määrast. See on seni kõige suurem toetusprotsent, mida oleme arengukoostööle Eesti elanike seas kaardistanud. Aafrika tegevussuundade toetus on jäänud suuresti sarnaseks eelmise aastaga: eelistatud suunad on haridus- ja teaduskoostöö, tervishoid (sh Covid-taaste) ning kliima-, keskkonna- ja põllumajandusvaldkond. Uue vastusevariandina sai 9% toetuse ka ettevõtlust edendav koostöö. Idapartnerluse piirkonnas peeti käesoleval aastal kõige olulisemaks maapiirkondade arengut 23% toetusega, ning tasavägisemalt hariduse kvaliteedi parandamist ja demokraatia arengut. Varasematel aastatel idapartnerluse piirkonna prioriteetvaldkonnana välja toodud demokraatia edendamist sel aastal kõige olulisemaks ei peetud. Võttes arvesse, et varasem piirkonna demokraatiakriis on asendunud julgeolekukriisiga, on see ka mõistetav. Nagu eelmiselgi aastal, paistis vastajate teadlikkus Aafrika ja idapartnerluse regiooni kui kahe piirkonna erinevatest vajadustest olevat suhteliselt hea.

ARENGUKOOSTÖÖ ÜMARLAUA SOOVITUSED

Arvamusküsitluse tulemuste põhjal on arengukoostöö valdkonnas nii Välisministeeriumi strateegilise partneri kui ka vabaühenduste katusorganisatsioonina tegutsev Arengukoostöö Ümarlaud koostanud soovitusel, et arendada arengukoostöö valdkonda ja parandada veelgi Eesti elanike teadlikkust arengukoostööst:

1. Kuigi käesoleval aastal on rahvusvahelise koostöö fookus peamiselt humanitaarabil ning humanitaarkatastroofide leevendamisel, on oluline säilitada ka jätkuv ning stabiilne arengukoostöö kõikides prioriteetvaldkondades ning -piirkondades. Soovitame tugevalt säilitada jätkuv rahastus ka juba olemasolevates tegevussuundades, sealhulgas nii idapartnerluse kui Aafrika regioonides.
2. Eesti elanike teadlikkus arengukoostööst ja selle tegevussuundadest on jäänud ligikaudu samale tasemele, kui see oli 2021. aastal läbi viidud uuringu andmetel. Seejuures hindavad vähem kui 50% vastajatest oma teadmisi arengukoostööst piisavalt heaks. Suurendamiseks jätkuvalt

Eesti elanike teadlikkust arengukoostööst ning Eesti rollist globaalse ja kehtliku arengu edendamises, on teavitustegevuste ning maailmahariduse jätkuv rahastamine kriitilise tähtsusega.

3. Võimaldamaks Eesti maailmaharidust ja teavitustööd tegevate organisatsioonide ja haridusasutuste jätkusuutlikkus ning maailmahariduse asjakohasus, on oluline suurendada valdkondade- ja sektoriteülest koostööd. Seega soovitame jätkata tööd [GENE 2019. aastal tehtud soovitusel põhjal](#), viimaks ellu ministeeriumide-üleline maailmahariduse platvorm, mis tagaks tegevussuuna jätkusuutlikkuse ja asjakohasuse.
4. Eesti arengukoostöö rahastuse määr ehk ODA on viimastel aastatel olnud stabiilselt ligikaudu [0.16% RKT-st](#). Võttes arvesse nii Eesti elanike suurt toetust arengukoostöö rahastusele kui ka Eesti võetud rahvusvahelist eesmärki suurendada arengurahastust 2030. aastaks 0.33% RKT-st, on oluline tõsta arengukoostöö rahastust olulisel määral juba praegu ning jätkata selle iga-aastast suurendamist.

ODA 2022
0.16% RKT'st